

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 119/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej AK Pekár s. r. o., Kukučínova 24, Banská Bystrica, IČO 47 233 940, proti postupu Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní sp. zn. 1T/41/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/41/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Žiar nad Hronom v konaní vedenom pod sp. zn. 1T/41/2018 **prikazuje** konať bez zbytočných priet'ahov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 000 eur**, ktoré jej **je povinný** zaplatiť Okresný súd Žiar nad Hronom do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Žiar nad Hronom **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prikázal porušovateľovi konať bez zbytočných prietáhov, a zároveň si uplatnila nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.
2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 119/2023-16 zo 16. marca 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.
3. Sťažovateľka uviedla, že je v procesnom postavení poškodenej v trestnej veci prečinu marenia úlohy verejného činiteľa vedenej proti členom hliadky Policajného zboru, ktorí boli vyslaní na preverenie oznámenia, že v byte na ulici [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ohrozuje a fyzicky napáda svoju manželku [REDAKOVANÉ] (dcéru sťažovateľky, pozn.), závažnosti preverovanej udalosti spočívajúcej v ochrane ohrozenej osoby nevenovali dostatočnú pozornosť, nevykonali vo vzťahu k [REDAKOVANÉ] zaistovacie úkon, resp. služobný zákrok, a ani nezisťovali existenciu dôvodov na vykázanie osoby zo spoločného obydlija. Následne, ako sa rozhodli dcéru sťažovateľky zaviesť služobným motorovým vozidlom na jej žiadosť k sťažovateľke, [REDAKOVANÉ] pristúpil k služobnému vozidlu, v čase, keď vozidlo z miesta odchádzalo, otvoril zadné ľavé dvere na služobnom vozidle, opakovane nožom bodol dcéru sťažovateľky do oblasti hrudníka, ľavého boku a pravého ramena a spôsobil jej tak zranenia, na následky ktorých po prevoze do zdravotníckeho zariadenia podľahla. Uvedeným konaním mali ako verejní činitelia z nedbanlivosti zmariť splnenie dôležitej úlohy vyplývajúcej im z povinnosti policajta chrániť život, zdravie a bezpečnosť osôb podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov.
4. Dňa 17. januára 2018 podala sťažovateľka ako matka poškodenej žiadosť o vstup do predmetného trestného konania vedeného v tom čase Úradom inšpekčnej služby, sekciou kontroly a inšpekčnej služby v Banskej Bystrici a uplatnila si nárok na náhradu škody, pretože konaním obvinených jej bola spôsobená škoda.
5. Dňa 26. apríla 2018 bola Krajskou prokuratúrou v Banskej Bystrici podaná obžaloba v trestnej veci marenia úlohy verejného činiteľa.
6. Z vyjadrenia zákonného sudcu vyplýva, že vo veci bolo nariadených celkom 20 hlavných pojednávaní, z ktorých sa uskutočnili štyri, a to 28. októbra 2019, 15. januára 2020, 13. septembra 2021 a 13. apríla 2023.
7. Hlavné pojednávanie nariadené na 5. november 2018 bolo zrušené z dôvodu ospravedlnenia obhajcu. Pojednávanie nariadené na 31. január 2019 bol zrušené z dôvodu prekážky na strane zákonného sudcu (odborné lekárske vyšetrenie). Pojednávanie nariadené na 28. marec 2019 nebolo vykonané z dôvodu ospravedlnenia splnomocnenca sťažovateľky. Pojednávanie nariadené

na 9. september 2019 bolo zrušené z dôvodu prekážky na strane zákonného sudcu (odborné lekárske vyšetrenie s dieťaťom). Dňa 28. októbra 2019 bolo realizované pojednávanie, na ktorom bola vykonaná časť dokazovania výsluchmi svedkov. Pojednávanie nariadené na 4. december 2019 bolo zrušené z dôvodu prekážky na strane zákonného sudcu (pracovná porada predsedov súdov). Pojednávanie nariadené na 15. január 2020 sa uskutočnilo, pokračovalo sa v dokazovaní. Ďalšie pojednávanie nariadené na 2. apríl 2020 sa neuskutočnilo z dôvodu protipandemických opatrení v súvislosti s ochorením COVID-19. Rovnako z tohto dôvodu boli zrušené pojednávania nariadené na 8. október 2020, 21. január 2021 a 19. apríl 2021. Dňa 13. septembra 2021 sa na hlavné pojednávanie nedostavili svedkovia a v dokazovaní sa nemohlo pokračovať, keďže obhajoba trvala na osobnom vypočutí týchto svedkov. Pojednávanie nariadené na 24. november 2021 nebolo realizované z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu a z rovnakého dôvodu bolo zrušené aj pojednávanie nariadené na 24. január 2022. Pojednávanie nariadené na 24. marec 2022 bolo zrušené na základe žiadosti obžalovanej. Nový termín bol určený na 20. jún 2022, ktorý však bol zrušený z dôvodu prekážky na strane zákonného sudcu (odborné lekárske vyšetrenie s dieťaťom). Hlavné pojednávanie nariadené na 22. september 2022 bolo taktiež zrušené z dôvodov na strane zákonného sudcu (odborné lekárske vyšetrenie). Pojednávanie nariadené na 28. november 2022 bolo zrušené z dôvodov na strane obžalovanej a pojednávanie nariadené na 9. február 2023 bolo zrušené z dôvodov na strane obhajcu obžalovanej. Následne bolo nariadené hlavné pojednávanie na 13. apríl 2023 a do konania bol ustanovený náhradný obhajca obžalovanej.

8. Na hlavnom pojednávaní 13. apríla 2023 bolo ukončené dokazovanie a bol vyhlásený odsudzujúci rozsudok.

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že v predmetnej trestnej veci sú obžalovaní stíhaní za marenie plnenia dôležitej úlohy príslušníkov Policajného zboru, v dôsledku čoho bola násilne usmrtená jej dcéra. Nečinnosťou súdu dochádza k druhotnej viktimizácii sťažovateľky a aj ďalších poškodených.

10. Vzhľadom na okolnosti konania a závažnosť ujmy je sťažovateľka toho názoru, že na dostatočnú nápravu zisteného porušenia ústavnosti nepostačuje len konštatovanie porušenia práva a prikázanie okresnému súdu, aby vo veci konal, ale je na mieste, aby ústavný súd priznal sťažovateľke aj primerané finančné zadosťučinenie, ktoré si uplatňuje vo výške 10 000 eur.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

11. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol dôvody rušenia nariadených hlavných pojednávanií, konštatoval, že nemožno poprieť tvrdenie sťažovateľky, že konanie trvalo dlhšiu dobu a termíny boli často menené, avšak podľa názoru súdu boli dôvody týchto zmien vždy opodstatnené. Zároveň poukázal na to, že v období rokov 2021 a 2022 sa hlavné pojednávania neuskutočňovali v zmysle opatrení v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Nie všetky tvrdenia sťažovateľky preto považuje za objektívne a z týchto dôvodov nepovažuje ústavnú sťažnosť za dôvodnú.

12. Sťažovateľka v ústavných súdom stanovenej lehote nepredložila svoju repliku k vyjadreniu okresného súdu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Uplatnenie nároku na náhradu škody poškodeným v rámci trestného konania treba považovať za začatie konania podľa príslušných ustanovení predpisov civilného práva procesného. Len čo si poškodený uplatní svoj nárok na náhradu škody v trestnom konaní, je to prekážka na uplatnenie náhrady škody paralelne aj v civilnom konaní, preto konanie a rozhodovanie o nároku na náhradu škody v rámci trestného konania vo vzťahu k poškodenému spadá pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 18/06, IV. ÚS 44/06, II. ÚS 917/2016).

14. Z konštantnej judikatúry ESLP vyplýva, že záruky vyplývajúce z civilnej časti čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahujú na nároky tretích strán (poškodených) na náhradu škody, s ktorými sa pripojili do trestného konania, a to od okamihu, od ktorého boli v trestnom konaní uplatnené, bez ohľadu na to, či v trestnom konaní bolo vznesené obvinenie konkrétnej osobe (rozsudok Javor a Javorová proti Slovensku z 15. 9. 2015, sťažnosť č. 42360/10, bod 66; rozsudok Krumpel a Krumpelová proti Slovensku z 5. 7. 2005, sťažnosť č. 56195/00, bod 48; rozsudok Framipek s. r. o. a Agroracio Senica, a. s., proti Slovensku z 28. 1. 2020, sťažnosti č. 51894/14 a č. 52073/14, bod 24) (napr. IV. ÚS 365/2021).

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložit'osť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

16. Predmetom napadnutého konania je trestné stíhanie vo veci prečinu marenia úlohy verejného činiteľa. Konanie predstavuje štandardnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov, z obsahu sťažnosti, predložených dôkazov ani z vyjadrenia zákonného sudcu nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali skutkovej alebo právnej zložitosti veci. Pokiaľ ide o význam tohto súdneho konania pre sťažovateľku, vzhľadom na okolnosti prejednávaneho trestného činu a závažnosť ujmy, ktorá jej bola trestným činom spôsobená, je zrejmy jej záujem na výsledku súdneho konania.

17. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v konaní, ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v konaní o danom návrhu k zbytočným priet'ahom.

18. Ústavný súd ďalej hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v konaní. Z prehľadu úkonov je zrejmé, že okresný súd síce pravidelne nariad'oval hlavné pojednávania, avšak tieto následne z rôznych dôvodov rušil, čo spôsobilo neprimerané predlžovanie trvania súdneho konania. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, pričom okresný súd rozhodol až po uplynutí piatich rokoch trvania súdneho

konania. Doterajšia dĺžka konania nebola spôsobená skutkovou či právnou náročnosťou veci, ale neefektívnym a nesústredným postupom okresného súdu.

19. Pokiaľ ide o argument okresného súdu o rušení hlavných pojednávanií v súvislosti s opatreniami v justícii v čase pandémie COVID-19, ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že nemôže nevziať do úvahy aj okolnosti pandémie a s ňou spojených obmedzení, ktoré sa významne dotkli aj výkonu súdnictva. Ani to však nezbavuje všeobecné súdy povinnosti pokúsiť sa využiť efektívne všetky dostupné procesné prostriedky na ukončenie konania v prvej inštancii meritórnym rozhodnutím (IV. ÚS 518/2020). Ústavný súd tiež konštatoval, že ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020).

20. Možno tak uzavrieť, že neefektívnym a nesústredným postupom okresného súdu došlo k neprimeraným priet'ahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

21. Keďže ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, prikázal vo veci konať bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

22. Ústavný súd uvádza, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany základného práva v prípadoch, v ktorých nepostačuje len samotné vyslovenie porušenia práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 469/2020).

23. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na celkovú dĺžku konania, zohľadnil predmet a povahu sporu, okolnosti veci a priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške celkom 2 000 eur, ktoré je jej povinný zaplatiť okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu).

24. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu sťažovateľky nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

25. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľke nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu).

26. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej

odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 208,67 eur (1/6 výpočtového základu) a náhrada hotových výdavkov podľa § 16 ods. 3 predstavuje sumu 12,52 eur (1/100 výpočtového základu). Trovy konania sťažovateľky pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľky za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), spolu 442,38 eur. Sťažovateľke bola priznaná náhrada trov právneho zastúpenia spolu vo výške 530,86 eur vrátane DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu